

O B S A H

Úvodní poznámka	I
DÍL PRVNÍ: STARÁ HORNÍ NĚMČINA	
I. Rozdělení germánských jazyků	1
Vzájemný poměr jednotlivých skupin	4
Teritoriální a časové členění němčiny	8
II. Hláskosloví	11
A) Vývoj samohláskového systému	11
1. Změny předhistorické	11
2. Změny starohornoněmecké	17
a) Sthn. monořtongizace	17
b) Sthn. diftongizace	19
c) i-ová přehláska	20
d) Změny ve dvojháskách	22
e) K vývoji vokálů v nepřízvučných slabikách ..	22
B) Vývoj konsonantismu	24
Předpokládaný stav nejstarší a jeho další změny ..	24
1. První neboli germánské posouvání	25
2. Vernerův zákon	28
3. Gramatické střídání	28
4. Další změny doby předliterární	29
a) Změny ve spirantách	29
b) O tzv. geminacích souhlásek	30
5. Druhé (hornoněmecké) posouvání	31
6. Likvidy a nasály	35
7. Ostatní konsonanty	36
III. Starohornoněmecké tvarosloví	38
A) Deklinace substantiv	38
1. Vokální deklinace	39
a) a-kmeny	39
b) ō-kmeny	42
c) i-kmeny	44
d) u-kmeny	46
2. Konsonantická deklinace	47
a) n-kmeny	47
b) r-kmeny	49
c) nt-kmeny	50
3. Deklinace atematická	50

B) Deklinace zájmen	53
1. Osobní zájmena 1. a 2.osoby	53
2. Zájmeno reflexivní	54
3. Rodové zájmeno 3.osoby	54
4. Ukazovací zájmena jednoduchá	55
5. Ukazovací zájmeno složené	55
6. Ostatní ukazovací zájmena	56
7. Zájmena tázací	56
8. Zájmena neurčitá	57
C) Skloňování a stupňování adjektiv	57
1. Skloňování	57
a) silná deklinace	57
b) slabá deklinace	58
2. Stupňování	59
D) Číslovky	59
1. Základní číslovky	60
2. Řadové číslovky	60
E) Konjugace	61
1. Ablaut	61
2. Přehled silných sloves	63
3. Přehled slabých sloves	66
4. Praeteritopraesentia	68
5. Slovesa atematická	68
6. Optativní sloveso "wollen"	69
7. Poznámky ke vzniku analytických tvarů slovesných	69
IV. Starohornoněmecká syntax	73
A) Syntax slovních druhů	73
1. Syntax substantiva	73
2. Člen	76
3. Syntax adjektiva	76
4. Syntax slovesa	77
B) Větosloví	79
1. Typy vět podle postoje mluvčího	79
2. Vyjadřování záporu	80
3. Vyjadřování volní modality	80
4. Věty jednočlenné a dvojčlenné	83
5. Poznámky k větným členům	83
6. Participiální konstrukce	85
7. Útvary s infinitivem	86
8. Poznámky k slovosledu v jednoduché větě	86

9. Souvětí	87
a) Souřadné souvětí	88
b) Podřadné souvětí	89
10. Poznámka k slovosledu ve vedlejší větě	93

DÍL DRUHÝ: STŘEDNÍ HORNÍ NĚMČINA

I. Poznámky ke grafice a výslovnosti	95
II. Středohornoněmecké hláskosloví	97
A) Vokalismus	97
1. Krátké samohlásky	97
2. Dlouhé samohlásky	99
3. Dvojhásky	101
4. Změny v nepřízvučných slabikách	103
B) Konsonantismus	104
III. Středohornoněmecké tvarosloví	106
A) Skloňování substantiv	106
1. Maskulina	107
2. Neutra	108
3. Feminina	108
B) Skloňování a stupňování adjektiv	111
1. Skloňování	111
a) Silná deklinace	111
b) Slabá deklinace	112
2. Stupňování adjektiv	113
C) Deklinace zájmen	113
1. Bezrodá zájmena 1. a 3.osoby	113
2. Reflexivní zájmena	114
3. Rodová zájmena 3.osoby	114
4. Přivlastňovací zájmena	114
5. Určitý člen a ukazovací zájmeno	115
6. Tázací zájmeno	116
7. Zájmena neurčitá	116
D) Číslovky	117
1. Základní číslovky	117
2. Řadové číslovky	117
E) Slovesa	118
1. Silná slovesa	119
2. Slabá slovesa	122
3. Praeteritopraesentia	123
4. Slovesa atematická	124
5. Optativní slovesa "wollen"	125
F) Další vývoj slovesných analytických tvarů	126

IV. Středohornoněmecká syntax	128
A) Syntax slovních druhů	128
1. Syntax substantiva	128
2. Člen	128
3. Syntax adjektiva	129
4. Poznámky k syntaxi slovesa	129
B) Větosloví	130
1. Poznámky k větným typům podle postoje mluvčího	130
2. Vyjadřování záporu	131
3. Vyjadřování volní modality	131
4. Další vývoj vět dvojčlenných	133
5. Infinitiv	134
6. Slovosled ve větách oznamovacích	134
7. Souvětí	134
a) Souvětí souřadné	135
b) Souvětí podřadné	136
8. Slovosled ve větě vedlejší	140
 DÍL TŘETÍ: RANÁ NOVÁ NĚMČINA	
I. Změny v hláskosloví	141
A) Vokalizmus	141
1. Dloužení v otevřených slabikách	141
2. Diftongizace	143
3. Monoftongizace	143
4. Krácení v zavřených slabikách	144
5. Labializace	146
6. Delabializace	146
7. Apokopa	147
B) Změny v konsonantismu	147
II. Poznámky k tvaroslovnému vývoji	150
A) Slovesa	150
B) Substantiva	152
1. Silná deklinace	152
2. Slabá deklinace	154
III. Poznámky k syntaktickému vývoji doby raně nové	157
1. K syntaxi slovních druhů	157
2. Zápor	157
3. Vyjadřování volní modality	158
4. Útvary s infinitivem	158
5. Gerundivum	158
6. Poznámka k slovosledu	159
7. Poznámky k vývoji souvětí	159

Seznam méně běžných zkratk	161
Seznam doporučené studijní literatury (ve výběru)....	162
Přílohy 1 - 6	164